

ПРОБЛЕМАТИКА ПРОЯВУ ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Семенів Н.М.

Національний університет «Львівська політехніка»

Розглянуто сучасний стан розробки методів дослідження етнічної толерантності. Вибрано методи емпіричного дослідження етнічної толерантності. Проведено емпіричне дослідження етнічної толерантності в студентському середовищі. Проаналізовано результати дослідження рівня толерантності. Окреслено перспективи подальших досліджень етнічної толерантності.

Ключові слова: етнічна толерантність, міжетнічні взаємини, етнічна ідентичність.

Постановка проблеми. Міжетнічні відносини виступають різновидом соціальних відносин особистості та займають значне місце у забезпеченні безпеки особистості. Розробка проблематики соціальних, у тому числі міжетнічних відносин в цілому і конфліктної стадії їх розвитку зокрема, є важливою і актуальною з двох причин. По-перше, через її практичне та прикладне значення. По-друге, через перспективну можливість вивчення соціальних та міжетнічних відносин в більш широкому проблемному і методологічному контексті шляхом аналізу різноманітних варіантів їх розвитку.

Міжетнічні відносини виступають різновидом соціальних відносин. Розробка проблематики соціальних, у тому числі міжетнічних відносин в цілому і конфліктної стадії їх розвитку зокрема, є важливою і актуальною з двох причин. По-перше, через її практичне та прикладне значення, по-друге, через перспективну можливість вивчення соціальних та міжетнічних відносин в більш широкому проблемному і методологічному контексті шляхом аналізу екстремальних варіантів їх розвитку.

Толерантність як це певне ставлення людини до інших людей не обмежується тільки наданням допомоги і підтримки інших людей, це стосунки лояльності, терпимості і в крайньому випадку нейтральне ставлення до інших людей. Вивчення толерантності як етнокультурної норми свідчить про те, що в різні епохи і в різних етнокультурних контекстах вона набуває різний зміст, в основі якого лежать універсальні цінності. Етнокультурні цінності, культурна самобутність вступають в протиріччя з глобалізаційними процесами. Толерантність розуміється як універсальна категорія, що символізує універсальність, більш того, вона примиряє дві суперечливі тенденції: прагнення до інтеграції та прагнення до мультикультурності.

Тому проблема взаємозв'язку етнічної ідентичності та толерантності в умовах соціальних, комунікативних, релігійних відмінностей стає актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З другої половини вісімдесятих і особливо в дев'яності роки провідним предметом дослідження закордонної соціальної психології стала проблема соціальних та етнічних конфліктів, їх виникнення, врегулювання й вирішення, яка базувалася на практичних аспектах застосування методик вивчення міжетнічних взаємин.

Сучасні закордонні роботи з психології міжетнічних взаємин мають насамперед прикладний характер. Ця галузь стала сферою наукових інтересів багатьох закордонних дослідників (J. Lukens, 1979; K. O'Sullivan, 1994; G.C. Williams, 1992; C. Zullo, 1999; C. Moore, 2003; B. Schmelzle, 2006; M. Lerma, 2006; J. Coakley, 2009 та ін.). Більшість дослідників вважає, що область сучасних практичних досліджень повинна бути зосереджена на проблемі етнічної ідентичності та толерантності, на організаційних процесах проведення міжетнічного і крос-культурного діалогу.

Вітчизняна етнічна психологія склалася з декількох інтелектуальних потоків, що існували до кінця 1980-х рр. По-перше, це група істориків і етнологів, у тій чи іншій мірі вивчали етнічні конфлікти і напружували чималий обсяг емпіричних знань про етнічні, етнорасові і етноконфесійні стосунки в різних країнах світу. Мова йде про роботи Ю.В. Бромлея, Е.А. Веселкіна, Л.М. Дробіжевої, І.І. Жигалова, В.І. Козлова, С.Я. Козлова, А.П. Корольової, М.Е. Крамарової, Е.М. Логінової, С.В. Михайлова, Ю.С. Оганисяна, М.І. Семиряги, В.А. Тишкова, С.А. Токарева, Н.Н. Чебоксарова й ін.

Представники психологічного наукового співтовариства включали в об'єкт своїх досліджень психологію міжетнічних відносин, і якщо ще не мали можливості вивчати психологію реальних етнічних конфліктів у нашій країні, то, принаймні, виявляли й описували суперечливі механізми психології міжгрупових, у тому числі міжетнічних, відносин. У останнє десятиліття роботи В.С. Агєєва, Г.М. Андреевої, І.С. Кона, С.К. Роцина, Г.У. Солдатової, В.А. Сосніна, П.Н. Шихірева, А.К. Уледова внесли значний вклад у розвиток етнічної конфліктології, у дослідження динаміки етнічних конфліктів, вироблення заходів по зниженню етноконфліктної напруженості й постконфліктної реабілітації.

Ряд етнопсихологічних робіт щодо особливостей розвитку міжетнічних взаємин як теоретичного так і практичного спрямування були створені російськими науковцями протягом 90-х років. Зокрема це праці Платонова Ю.П., Почебут Л.Г. (1993), Бороноева А.О., Павленко В.Н. (1994), Саракуєва Е.А., Крисько В.С. (1996), Лебедевої Н.М. (1997), Стефаненко Т.Г. (1999).

Сучасні дослідження в Україні не обійшли увагою мету етнічної толерантності. Тенденції розвитку етнокультурної толерантності розглянуто В. Бакальчуком [1]. Проблеми формування та утвердження толерантності вивчалися І. Кре-

сіною [6]. Соціологічний вимір етнічної толерантності став предметом дослідження В. Зорько [3], І. Зварича [2]. Толерантність як основа адекватних взаємин у поліетнічному світі розглядалася Л. Орбан-Лембрик [8]. Фактори розвитку толерантності описані В. Ханстантиновим [9].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на певну розробленість поняття етнічної толерантності, слід зазначити розрив між теоретичними напрацюваннями та практичною реалізацією дослідження рівня етнічної толерантності. Також в умовах кризових станів та нестабільності у житті українського суспільства існує потреба проведення досліджень особливостей міжетнічної взаємодії. Отримані результати емпіричних досліджень та міжетнічної взаємодії дають підстави для уникнення спекуляцій на міжетнічному підґрунті і невірного трактування взаємодії різних етнічних груп у політичному та громадському житті українського суспільства.

Формулювання завдань статті. Основними завданнями дослідження є такі:

- здійснити емпіричне дослідження етнічної толерантності в студентському середовищі;
- визначити специфіку формування етнічної ідентичності серед студентів;
- зробити висновки з результатів проведеного дослідження, сформулювати перспективи подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Важливим напрямом дослідження етнічної толерантності є вивчення останньої у контексті формування етнічної толерантної особистості. Тому при проведенні дослідження встановлювався взаємозв'язок взаємодії етнічної толерантності з іншими особистісними станами і властивостями. Таке дослідження дасть змогу реалізувати повною мірою особистісно-центрований підхід до вивчення етнічної толерантності, адже охоплює цілісну особистість у поєднанні її пізнавальної (мислення), мотиваційної (мотивація досягнення і уникнення неуспіху) та емоційної (емоційні стани) сфер.

Толерантність людини до представників інших етнічних груп пов'язана з усвідомленням приналежності до своєї етнічної групи, інакше кажучи із позитивно сформованою етнічною ідентичністю. У свою чергу, позитивна етнічна ідентичність ґрунтується на знаннях і уявленнях про історію свого народу, його традиції та національно-культурні особливості.

Аналіз понять «толерантність» і «етнічна толерантність» дозволяє зробити висновок про те, що ці терміни мають ряд загальних і різних характеристик. Специфіка поняття «етнічна толерантність» полягає в тому, що, по-перше, вона розуміється як вид толерантності, в основі якого – прийняття «іншого», обумовленого приналежністю до іншої етнічної групи. По-друге, толерантність може розглядатися як риса особистості, що характеризує спектр особистісних проявів, тоді як етнічна толерантність розуміється як комплекс установок по відношенню до іншої (інших) етнічних груп.

З метою забезпечення виконання основних завдань, перевірки гіпотези та розкриття концептуальних положень дослідження нами було здійснено емпіричне вивчення психологічних

особливостей етнічної ідентичності студентської молоді. Вибірку склали студенти Національного університету «Львівська політехніка» у кількості 139 осіб; вибірка була гетерогенною – 98 дівчат та 41 юнак. Емпіричне дослідження складалося з таких етапів:

- анкетування, з метою збору біографічних даних;
- вивчення особливостей особистісної сфери та особливостей етнічної толерантності з допомогою психодіагностичних методик;
- кількісна обробка отриманих результатів, які здійснювалася за допомогою програми SPSS 13.0. for Windows;
- якісна обробка інформації та підведення підсумків.

Для проведення дослідження нами було підбрано психодіагностичний інструментарій відповідно до мети дослідження. Відповідно до завдань дослідження його склали: методика Г.У. Солдатової «Індекс толерантності», методика «Дослідження соціальних дистанцій етнічних груп» Е. Богардуса, анкета «Етнічно толерантна особистість», методика Г.У. Солдатової і С.В. Рижова «Типи етнічної ідентичності» [5].

Для дослідження рівня етнічної толерантності була використана методика Г.У. Солдатової «Індекс толерантності» [5]. Методика дозволяє виявити, ставлення до деяких соціальних груп (етнічних меншин), комунікативні установки (повага до думки опонентів, готовність до конструктивного вирішення конфліктів і продуктивної співпраці). Окрема увага в дослідженні приділена дослідженню інтолерантності (відношення до людей іншої раси та етнічної групи). Методика «Індекс толерантності» містить 4 субшкали: етнічна толерантність, соціальна толерантність, толерантність як риса особистості, і загальна толерантність. Для виявлення статистично значущих відмінностей між середніми значеннями параметрів був застосований t-критерій Стьюдента щодо незалежних вибірок

Таблиця 1
Результати розподілу середніх показників за t-критерієм Стьюдента

Етнічна толерантність	6,06
Соціальна толерантність	9,3
Толерантність як риса особистості	8
Загальна толерантність	8,6

Після порівняння середніх значень робимо висновок, що досліджувані характеризуються середнім рівнем толерантності етнічної, соціальної і міжособистісної. Ці результати говорять, що студентам властиве поєднання як толерантних, так й інтолерантних рис. Досить високі показники соціальної толерантності вказують на те, що студенти виявляють толерантне ставлення до різних соціальних груп.

Високий рівень толерантності виявлено у 52% досліджуваних, середній рівень властивий 34% студентів, низький – 14% відповідно. Тобто, студенти з високим рівнем даного показника (52%) мають виражені риси толерантної особистості. Толерантність виявляється у терпимості до представників інших етнічних груп, їхніх звичаїв

і культури. Середній рівень толерантності (34%) вказує на поєднання толерантних та інтолерантних рис. В різних етноконтактних ситуаціях вони можуть вести себе толерантно, а в інших проявляти інтолерантність. Особи з низьким рівнем толерантності (14%) проявляють досить високу інтолерантність стосовно представників інших меншин.

Для визначення соціальних ролей окремих етнічних груп використовувалась методика «Дослідження соціальних дистанцій етнічних груп» Е. Богардуса. Щодо аналізу соціальної дистанції, визначалися показники толерантності щодо двох етнічних груп, з представниками яких особи, що досліджувались мали безпосередні контакти та взаємодію – етнічні поляки та оми.

Показник дистанційованості вказує на готовність до міжетнічної взаємодії з представниками інших етнічних груп і готовність до сприймання їх як членів родини, друзів, сусідів. Перебування показника в межах 4 балів означає, що респонденти готові до взаємодії, про толерантне ставлення до інших етнічних груп. Якщо результат більше 4 балів, то вони згодні спілкуватися з ними у якості колег. 5 балів свідчить про етнічну відособленість (проте люди ще готові допустити представників інших національностей у країну потенційних мешканців). Знаходження показника в діапазоні 5-6 балів свідчить про ізолюваність, небажання бачити представників іншого етносу громадянами держави. Ксенофобія виявляється у перевищенні рівня індексу більше 6 балів.

Виявлений індекс дистанційованості українських студентів щодо етнічних поляків – 4,2 та ромів – 5,6, відсоткові значення представлені у табл. 2. Таким чином констатуємо те, що в цілому в групі, що досліджувалась у 50% є відособленість до етнічних поляків, але й наявний достатній рівень толерантності (32%), тобто допускається їх проживання в Україні, спільна діяльність у бізнесі, але особисті тісні або дружні контакти з ними є бажаними лише для третини досліджуваних. Щодо етнічних ромів, досліджувані цього ж індексу до циган, то досліджувані продемонстрували ізолюваність та ксенофобію, тобто повне небажання міжетнічної взаємодії з ними.

Таблиця 2
Ставлення українців до етнічних поляків та ромів (у %)

Показники дистанції	Поляки	Цигани
Толерантність	31,4	5,1
Відособленість	51,6	11,9
Ізолюваність	17,1	34,1
Ксенофобія	9,9	48,9

Використання анкети «Етнічно толерантна особистість» дозволило виділити серед досліджуваних три групи з різним рівнем сформованості когнітивного, афективного та конативного компонентів етнічної толерантності. Високий рівень когнітивного компоненту етнічної толерантності властивий 69,2% досліджуваних, середній – 14,3%, низький – 17,5% відповідно. Результати вказують, що студенти мають досить високі зна-

ння і уявлення про етнічні стереотипи і етнічні особливості етносів, знайомі з їх культурою.

Афективний компонент толерантності тісно пов'язаний з емоційною сферою особистості та виражає емоційне ставлення до різних етнічних груп. Щодо афективного компоненту етнічної толерантності, то високий рівень його прояву характерний для 58,7% респондентів, середній – 22,2%, а низький – 19,1% молоді відповідно. Результат дослідження щодо цього компоненту також досить високий, що вказує на задоволеність міжетнічною взаємодією.

54% студентів мають високий рівень конативного компоненту етнічної толерантності, 38% – мають середній рівень прояву даної ознаки і лише 8% осіб – низький рівень прояву. Цей компонент належить до мотиваційної сфери особистості і представлений насамперед мотивами міжособистісної взаємодії з представниками інших етнічних груп. Ці результати говорять про те, що у респондентів, досить толерантне ставлення до представників різних етнічних груп.

З метою емпіричного дослідження взаємозв'язку толерантності і типів ідентичності було використано методика Г.У. Солдатової і С.В. Рижова «Типи етнічної ідентичності» [5]. Дана методика дає можливість провести визначення рівня етнічної самосвідомості особистості та рівень її трансформації в умовах міжетнічної взаємодії.

Здійснено кореляційний аналіз таких змінних: показники етнічної толерантності, етніцизму, етнічної індиферентності, норми, етногеоїзму, етноізоляціонізму, етнофанатизму. Кореляція визначалась за допомогою коефіцієнта r-Пірсона, визначався ступінь нормального розподілу значень за критерієм нормальності Колмогорова-Смирнова. Розподіл значень відповідає нормальному вигляду за умови, якщо значущість асиметрії (Asymp.Sig.) > 0,05.

Таблиця 3
Показники кореляційного зв'язку етнічної толерантності та типів етнічної ідентичності

Типи ідентичності	Показник етнічної толерантності	r-Пірсона
Індиферентність		r=0,020 (p<0,05)
Норма		r=0,154 (p<0,05)
Етногеоїзм		r=-0,481(p<0,05)
Етноізоляція		r=-0,529(p<0,05)
Етніцизм		r=-0,311(p<0,05)

Згідно з даними таблиці 3, спостерігаються значущі від'ємні кореляційні зв'язки між показниками толерантності, з одного боку, та показниками етногеоїзму, етноізоляції – з іншого. У свою чергу, показники зазначених типів етнічної ідентичності характеризуються додатним кореляційним знаком, що, на наш погляд, може свідчити про їх сполучення як основу ксенофобії та етнічної упередженості особистості. За змістовим наповненням норма наближається до психологічної суті толерантності як носія позитивної ідентичності, що виражає позитивне ставлення як до свого народу, так і до представників інших етносів і національностей.

Показник значущого від'ємного кореляційного зв'язку між нормою та етногеоїзмом (r=-0,481, p<0,01) вказує те, що чим меншим є позитив-

не ставлення студентів до власної етнічної групи, то тим сильніше виражається напруженість і роздратування у спілкуванні з представниками інших етнічних груп. Таким чином, позитивне ставлення до своєї етнічної групи, її культури і традицій зменшує напруженість у стосунках з представниками інших етнічних груп.

Спостерігається також значущий від'ємний зворотній зв'язок між нормою та етноізоляцією ($r=-0,529$, $p<0,01$). Етнічний нігілізм у структурі особистості виявляється в пошуку соціально-психологічних ніш поза етнічним критерієм, тобто люди починають полишати етнічну групу до якої належали, щоб проявити себе поза нею. Щодо цього чинника у дослідженні було виявлено слабкий зворотній зв'язок ($r=-0,311$) на статистично значимому рівні ($p\leq 0,05$) між нормою і етнонігілізмом.

Показник кореляційного зв'язку між нормою та індивідуентністю ($r=0,154$, $p<0,05$) на противагу позитивній етнічній ідентичності виражає розмиття меж останньої та також певну невизначеність стовно етнічної приналежності та визначає певну неактуальності цієї проблеми для особистості. При збільшенні позитивне ставлення до своєї етнічної групи, проявляється надмірне захоплення своїм етносом, паралельно починає сильніше проявлятися байдужість до проблем етнічності та міжетнічних відносин, цінностей інших етнічних груп. Така психологічна установка породжує звільнення від етнічних норм і традицій і нівелює вплив на поведінку етнічної приналежності в будь-яких сферах діяльності особистості.

Аналіз результатів емпіричного вивчення взаємозв'язку толерантності і етнічної ідентичності дає змогу встановити певну межу між толерантністю і нормою як позитивною етнічною ідентичністю, з одного боку, та негативними етнічними ідентичностями, що можуть стати ґрунтом ксенофобії – з іншого.

Етнічна індивідуентність яка виражає повну байдужість як до власних етнічних цінностей, так і до подібних цінностей представників інших етнічних груп може стати перехідним містком від негативної етнічної ідентичності до позитивної, хоча вона пов'язана з ослабленням особистої етнічної ідентифікації.

Як встановлено дослідженням етнічна толерантність має значущі показники від'ємних кореляційних зв'язків з такими особистісними станами і властивостями, як депресивність ($r=-0,165$, $p<0,05$); сором'язливість ($r=-0,191$, $p<0,05$); мотивація уникнення неуспіху ($r=-0,171$, $p<0,05$). Додатний кореляційний зв'язок спостерігається між показниками етнічної толерантності і комунікабельності ($r=0,176$, $p<0,05$), поняттєвого мислення ($r=0,191$, $p<0,05$), мотивації успіху ($r=0,174$, $p<0,05$). Встановлено такі зв'язки етнічної толерантності.

Дослідження виявило помірний зв'язок ($r=0,191^*$) на статистично значимому рівні ($p\leq 0,05$) між змінними етнічна толерантність та поняттєве мислення, що виражає здатність особистості до узагальнення навколишньої дійсності і втілюється у загальній поміркованості людини та категоризації об'єктів фізичного і соціального світу. Слід враховувати важливий зв'язок етнічної толерантності та стереотипізації, тобто процесу

формування етнічних стереотипів. Етнічні стереотипи визначають взаємини між етнічними групами, формують самосвідомість менталітет етнічної групи. Поняттєве мислення чинить вплив на утворення когнітивної складової стереотипу, зменшує його афективну чи оцінну складову, і зумовлює його адекватність щодо стереотипізованого об'єкта. Домінування когнітивного над оцінним у стереотипі зменшує етнічну упередженість, тим самим формуючи позитивну етнічну толерантність.

Дослідження емоційної сфери особистості встановили зворотній зв'язок ($r=-0,165^*$) на статистично значимому рівні ($p\leq 0,05$) між змінними етнічної толерантності і депресивності, що свідчить про наявність позитивного емоційного супроводу етнічної толерантності. Високі показники депресивності, свідчать про наявність цих ознак не лише в емоційному стані особистості, але й їх вияви поведінці людини, у відношенні як до себе самої, так і до представників інших етнічних груп, що погіршує етнічно толерантне ставлення особистості в цілому.

У контексті емоційної сфери значущими є показники негативного кореляційного зв'язку етнічної толерантності з сором'язливістю, як гальмує взаємодію з оточенням через встановлення бар'єрів в емоційних контактах. Прояви тривожності вкрай негативно впливають на встановлення соціальних контактів, сприятливої міжетнічної взаємодії зокрема. У даному контексті етнічна толерантність наближається до соціальної толерантності, що й підтверджується високим показником їх кореляційного зв'язку ($r=0,317$, $p<0,01$).

Висновки. Таким чином, результати емпіричного вивчення етнічної толерантності дають можливість встановити стан міжетнічної взаємодії українських студентів з особами інших етнічних груп. Показники етнічної толерантності тісно пов'язані з особливостями пізнавальної, емоційної та мотиваційної сфер особистості. Важливим аспектом вивчення етнічної толерантності є її взаємозв'язок з позитивною етнічною ідентичністю. Результати дослідження дають підстави для здійснення заходів щодо усунення ксенофобії та інших негативних проявів. Значною мірою етнічна толерантність зумовлюється особистісними характеристиками особистості студента, важливого значення набувають умови соціального макро- і мікросередовища, практика міжетнічного спілкування які формують толерантне ставлення до представників інших етнічних груп. Серед таких умов важливу роль, на наш, погляд відіграє збалансована етнічна політика, спрямована на формування гармонійного громадянського суспільства.

Подальші напрямки досліджень передбачають вивчення, систематизацію та аналіз соціопсихологічних чинників міжетнічної взаємодії. Створена на основі фактичного матеріалу цілісна модель міжетнічних взаємин, яка описує їх формування та розвиток дасть можливість в подальших дослідженнях стати фактичним матеріалом при формуванні теоретичних основ психологічних засобів попередження та врегулювання негативних явищ в суспільстві, викликаних етнічними чинниками. Також потребує розширення база емпіричного дослідження, зокрема існує потреба досліджень в середовищі етнічних меншин.

Список літератури:

1. Бакальчук В.О. Тенденції етнокультурної толерантності в українському суспільстві. Стратегічні пріоритети. 2007. № 4. С. 69-75.
2. Зварич І. Регіональні особливості етнополітичних процесів. Віче. 2009. № 1. С. 33.
3. Зорько В.С. Етнічна та культурна толерантність в українському суспільстві: соціологічний вимір. Стратегічні пріоритети. 2007. № 4. С. 69-75.
4. Козловець М. Філософія толерантності і сучасний світовий. Історія. Філософія. Релігієзнавство. 2010. № 1-2. С. 103.
5. Солдатова Г.У. Психология межэтнической напряженности / Г.У. Солдатова. – М.: Смысл, 1998. – 389 с.
6. Кресіна І. Проблеми утвердження толерантності в українському суспільстві. Зовнішні справи. 2011. № 1. С. 48-51.
7. Кривицька О. Міжетнічна толерантність: як скоротити „соціальну відстань”. Віче. 2002. № 9. С. 35-40.
8. Орбан-Лембрик Л. Толерантність як основа адекватних взаємин у поліетнічному світі. Соціальна психологія. 2008. № 4. С. 73-85.
9. Ханстангинов В.О. Фактори розвитку толерантності. Наукові праці „Політологія”. 2011. Вип. 150. Том 162. С. 83-87.
10. Этничность и этническое насилие: противостояние теоретических парадигм. Социологический журнал. 2003. № 3. С. 118-121.
11. Giles, H., Reid, S., Harwood, J. The dynamics of intergroup communication. New York: Peter Lang, 2010. 456 p.
12. Reid A. Scott. Social Psychological approaches to intergroup communication. The Handbook of Intergroup Communication. Cambridge, 2012. – P. 249-252.
13. В. О'Leary. The politics of ethnic conflict regulation : case studies of protracted ethnic conflicts. London ; New York: Routledge, 1993. 321 p.
14. Dukes F. Public Conflict Resolution: A Transformative Approach. Negotiation journal, 1993. P. 211-221.
15. Deutsch M. The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes. Yale University Press, 1973. 420 p.

Семенов Н.М.

Национальный университет «Львовская политехника»

**ПРОБЛЕМАТИКА ПРОЯВЛЕНИЯ ЭТНИЧЕСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ
В СТУДЕНЧЕСКОЙ СРЕДЕ****Аннотация**

Рассмотрено современное состояние разработки методов исследования этнической толерантности. Выбрано методы эмпирического исследования этнической толерантности. Проведено эмпирическое исследование этнической толерантности в студенческой среде. Проанализированы результаты исследования уровня толерантности. Определены перспективы дальнейших исследований этнической толерантности.

Ключевые слова: этническая толерантность, межэтнические отношения, этническая идентичность.

Semeniv N.M.

Lviv Polytechnic National University

**PROBLEMS OF THE MANNING OF ETHNIC IDENTITY
IN THE STUDENT ENVIRONMENT****Summary**

Considered the present state of development of methods of research of ethnic tolerance. selected the methods of empirical research of ethnic tolerance. conducted An empirical study of ethnic tolerance in a student environment. analyzed the results of research of tolerance level. Determined prospects for further research on ethnic tolerance.

Keywords: ethnic tolerance, interethnic relations, ethnic identity.